

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНА ЗАЩИТА НА ТЪРГОВСКАТА ТАЙНА

Любомир Кючуков

LEGAL ADMINISTRATIVE PROTECTION OF THE TRADE SECRET

Lyubomir Kyuchukov

Abstract: *This article aims at presenting the ways to legally protect the trade secret against unlawful knowledge, use, or disclosure via an administrative procedure before the Competition Protection Commission (CPC) and the administrative courts of the Republic of Bulgaria. It analyzes the meaning and significance of the legal definitions of ‘trade secret’ under the Bulgarian legislation, the ways in which diligent commercial practices may be endangered, and the measures which a merchant must apply in order for their information to be treated as subject to legal protection.*

Keywords: *trade secret; protection; competition; knowledge; use; disclosure; commission; measures; administrative procedure.*

Създаването на благоприятни условия за осъществяване на търговска дейност се възприема от някои автори като „ангажимент на държавата и административните органи“.¹ Присъединяването на Република България към Европейския съюз (ЕС), а оттам и към единния вътрешен пазар на Съюза², с основание се счита от тях за ключов момент от развитието на българската нормативна уредба в областта на конкуренцията. Директният ефект и примагът на правото на ЕС над националните норми задължават административните органи, съдилищата и особените юрисдикции да се отнасят с повишена строгост към нарушенията на лоялната конкуренция, доколкото те застрашават не само националния, но и единния пазар на ЕС в неговата цялост.

Един от обектите на най-често посегателство при тези нарушения е търговската тайна. За целите на настоящата статия ще раз-

гледаме в най-общи линии какво представлява тя и какви са законовите средства за нейната закрила. Акцент ще бъде поставен върху административноправната форма на защита.

Нормативната уредба на защитата на търговската тайна се съдържа в Търговския закон (ТЗ)³, Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК)⁴ и сравнително новия Закон за защита на търговската тайна (ЗЗТТ)⁵. Материалноправният ѝ аспект се изразява в дефинирането на понятието „търговска тайна“, а оттам – в определянето на приложното поле и предметния обхват на защитата, както и в установяването на състави на нарушения. В процесуален план защитата на търговската тайна се изразява в производствата, чрез които защитата може да се реализира, реда за осъществяването ѝ, компетентността на решаващите органи и актовете, с които те се произнасят.

¹ **Николов, П.** Нелоялна конкуренция и стратегии за противодействие. София: Сиби, 2012, с. 10

² Пак там, с. 9

³ Обн. ДВ, бр. 48 от 18.06.1991 г., в сила от 1.07.1991 г.

⁴ Обн., ДВ, бр. 52 от 8.05.1998 г.

⁵ Обн., ДВ, бр. 28 от 5.04.2019 г.

Най-напред е необходимо да изясним същността на понятието „търговска тайна“. В своя Раздел IV, озаглавен „Търговска тайна“, ТЗ не дава легална дефиниция на понятието, а само декларира в чл. 52, ал. 1 задължението на прокуриста, търговския пълномощник, помощник, представител и посредник да пазят търговската тайна на лицата, възложили им извършването на определена работа, както и техния търговски престиж. Новата ал. 2 от 2019 г. препраща към ЗЗТТ за реализирането на отговорността за неспазване на задължението по ал. 1.

В чл. 3 ЗЗТТ се съдържа легално определение на „търговска тайна“.⁶ То подлежи на критика, тъй като обяснява едно неизвестно понятие чрез три други – търговска информация, ноу-хау и технологична информация – които е необходимо да разтълкуваме.

Първият термин – „търговска информация“ – е включен систематично в Глава осма на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК), озаглавена „Доказателства и доказателствени средства“. В чл. 38, ал. 1 е уредено изискването към задължените лица да съхраняват счетоводната и търговската информация, както и всички други сведения и документи от значение за данъчното облагане и задължителните осигурителни вноски. Текстът на разпоредбата продължава с примерен списък на счетоводна и търговска информация, която може да се използва като доказателство в данъчните производства – ведомости за заплати, счетоводни регистри и финансови отчети, документи за данъчно-осигурителен контрол и други носители.

Макар и да дава обща представа за това какво може да бъде търговската информация, чл. 38, ал. 1 ДОПК е далеч от изчерпателност и яснота при определянето ѝ. Причините са две. От една страна, примерното изброяване включва не само търговска, но и счетоводна информация, а кодексът не предлага начин за разграничаване между двете. От друга, нормата е създадена за целите на данъчните производства и нямаме основание да я приемем за легална дефиниция на „търговска информация“. Оттам и тя няма как да бъде възприета за критерий при тълкуването на определението по чл. 3 ЗЗТТ.

Второто неизвестно понятие, което ЗЗТТ използва, за да обясни търговската тайна, е „ноу-хау“. Този термин също няма легална дефиниция. В литературата ноу-хау се приема за по-тясно понятие от търговската тайна. То е „полезно знание“, което се закриля като търговска тайна само ако отговаря на изискванията за такава.⁷ Можем да приемем, че чл. 3, т. 1-3 ЗЗТТ въвежда точно такива изисквания. Тоест само ако това полезно знание отговаря кумулативно на условията по тези три точки, то ще бъде защитено като търговска тайна.

В речника на Комисията за защита на конкуренцията (КЗК)⁸ „ноу-хау“ е определено като „пакет непатентована практическа информация, резултат от опита и изпитванията на доставчика, която е секретна, съществена и определена“.⁹ Речникът на КЗК не е източник на правото, но неговата дефиниция е ценна, защото отразява начина, по който Комисията тълкува термина и го използва в своята практика.

⁶ Това е „всяка търговска информация, ноу-хау и технологична информация, която отговаря едновременно на следните изисквания: 1. представлява тайна по такъв начин, че като цяло или в точната си конфигурация и съвкупност от елементи не е общоизвестна или леснодостъпна за лица от средите, които обичайно използват такъв вид информация; 2. има търговска стойност, поради тайния си характер; 3. по отношение на нея са предприети мерки за запазването ѝ в тайна, от лицето, което има контрол върху информацията.“

⁷ **Брестничка, Р.** Търговска тайна, „Издателски комплекс – УНСС“, София, 2014 г., с. 53-54

⁸ Достъпен онлайн на: <https://www.cpc.bg/dictionary>

⁹ Според речника: „В този смисъл „секретна“ означава информация, например за точната конфигурация или начин на монтаж на отделните компоненти на един продукт, която не е общо известна или лесно достъпна; „съществена“ означава, че ноу-хауто включва информация, която е абсолютно необходима на купувача, за да може той да използва, продава или препродава стоките или услугите предмет на договора; „определена“ означава, че ноу-хауто трябва да е описано по достатъчно разбираем начин, за да може да се провери дали то отговаря на критериите за секретност или същественост.“

Ако сравним тази дефиниция с условията, които поставя чл. 3, т. 1-3 ЗЗТТ за защита на едно ноу-хау като търговска тайна, ще забележим известни сходства. Изискването за „секретност“ по определението на КЗК кореспондира на т. 1 от чл. 3 ЗЗТТ. В т. 2 е синтезирано условието за „същественост“. Възможността да се използват, продават или препродават стоките или услугите, предмет на договора, обуславят т.нар. „търговска стойност“ на ноу-хау по ЗЗТТ.

На пръв поглед най-отдалечени са т. 3 от чл. 3 ЗЗТТ и изискването за „определеност“ от дефиницията на КЗК. Логично е отначало да си зададем въпроса кое е общото между необходимостта информацията да е описана достатъчно разбираемо и предприемането на мерки за запазването ѝ в тайна. Ако се задълбочим в практиката на КЗК обаче ще открием, че тези две условия всъщност имат повече връзка помежду си, отколкото изглежда.

Така, в Решение № 1331 от 12.12.2019 г. на КЗК се посочва, че: *„не всяка, а само строго специфична информация за всеки правоимащ следва да се приеме като производствена или търговска тайна, която изрично е конкретизирана и обявена за такава от правоимащото дружество и за чието запазване то е взело необходимите мерки“*. Следователно според практиката на Комисията¹⁰ е налице пряка корелация между конкретизирането на информацията (с други думи, нейната „определеност“) и мерките за опазването ѝ.

Анализът на цитираните актове води до заключението, че двете условия се отнасят едно към друго като предпоставка към следствие. Единствено ако информацията е ясно определена и доведена до знанието на лицата, които трябва да я пазят в тайна, може да се предприемат мерки по съхранението ѝ. В противен случай секретността ще бъде лишена от предмет.

Третият термин, с който ЗЗТТ дефинира търговската тайна, е „технологична информация“. За него също липсва нормативно определение. Според нас то може да се разбира

като всякакви данни, свързани с автоматизиран производствен процес. Това разбиране обаче не претендира за изчерпателност и точност, най-малкото поради факта, че се намира извън сферата на юридическата експертиза.

Определение на „търговска тайна“ се съдържа и в § 1, т. 9 от Допълнителните разпоредби (ДР) на ЗЗК. Според ЗЗК това са „факти, информация, решения и данни, свързани със стопанска дейност, чието запазване в тайна е в интерес на правоимащите, за което те са взели необходимите мерки“.

В теорията се застъпва, че § 1, т. 9 ДР на ЗЗК „не разкрива същността на понятията производствена и търговска тайна“, а „сочи само формите, в които може да се съдържа определено мисловно съдържание“.¹¹ Мнението може да бъде споделено, но все пак, макар и несвършена, тази дефиниция съдържа по-малко неизвестни понятия от тази в ЗЗТТ.

Така, в т. 13 на § 1 от ДР на ЗЗК е дадено легално определение и на понятието „стопанска дейност“ – това според закона е „дейността на предприятия, резултатите от която са предназначени за размяна на пазара“. Последващото изясняване в т. 13 на въведения в т. 9 термин може да се оцени положително и е похват, който не е приложен в ЗЗТТ при определянето на понятието „търговска тайна“.

За разлика от ЗЗТТ обаче ЗЗК дефинира не само търговската тайна. Понятието е формулирано като „производствена или търговска тайна“. Използването на съюза „или“ е заслужаващо вниманието ни похват – буквалното му тълкуване означава, че ЗЗК може да третира „производствена“ и „търговска“ тайна по два начина.

Първият е като взаимозаменяеми синоними. Струва ни се, че не можем да се присъединим към това отъждествяване. В една стопанска дейност не е задължително да присъства производствен елемент. Стеснявайки по този начин приложното поле на търговската тайна, определението на ЗЗК би оставило извън законовата защита, която предоставя, широк набор хипотези. Вторият начин на тъл-

¹⁰ Вж. също и Реш. № 518/14.05.2010 г. на КЗК, потвърдено с Реш. № 13648/25.10.2011 г. на ВАС, 3-чл. с-в; Реш. № 746/27.06.2013 г. на КЗК; Реш. № 88/28.01.2015 г. на КЗК; Реш. № 330/16.04.2015 г. на КЗК и др.

¹¹ **Коджабашев, М.**, Нелоялна конкуренция – нарушение на защитена производствена и търговска тайна, сп. „Данъчна практика“, бр. 1/2010, с. 33.

куване на двете понятия е като алтернативни – когато не става въпрос за едното, се има предвид другото. Това също би било неточно – има случаи, при които информацията може да бъде търговска тайна като част от производствен процес (разгледаното по-горе „ноу-хау“), т.е. да попада и в двете категории. Как ще бъде защитена тя тогава – като производствена или като търговска тайна? Законът не дава отговор на този въпрос.

Неясен остава и въпросът за лицата, които имат правен интерес от защитата на търговската тайна. Понятието „правоимащи“ подлежи на критика, защото е твърде неопределено в широкия и същевременно твърде ограничаващо в тесния си смисъл.

Ако то се тълкува от гледна точка на правоимащи изобщо, това би включвало всички правоспособни физически лица, надлежно учредените и съществуващи юридически лица и държавата, защото тези субекти могат да бъдат носители на права. Ако пък тълкуваме „правоимащи“ от гледна точка на самата търговска тайна, отново би се стеснил силно обхватът на нормативна защита. Той би включвал само случаите, в които информацията е обект на някакво право, например право на интелектуалната или на индустриалната собственост. Има обаче хипотези, при които данните не са обект на собственост – например, при ноу-хау. Тогава им се предоставя статут на търговска тайна именно защото няма как да подлежат на тази по-висока степен на защита, с която се ползват обектите на интелектуалната и на индустриалната собственост.

От изложеното дотук може да се направи извод за непрецизност на законодателя при дефинирането на понятието „търговска тайна“. Отрицателно може да се оцени, от една страна, определението в ЗЗТТ, поради обяснението на едно неизвестно понятие с други три такива. Положителна негова черта е детализирането на условията за предоставяне на закрила на една информация като търговска тайна. От друга страна, определението на ЗЗК е по-кратко и точно, но то също не успява да достигне до същността на търговската тайна. Техниката, възприета в този нормативен акт за обединяване на производствена и търгов-

ска тайна в една дефиниция, създава риск от неправилна интерпретация.

De lege ferenda за преодоляването на тези неточности може да се възприеме един от следните два подхода: или конкретизиране на определението в ЗЗТТ чрез изясняване на понятията „търговска информация“, „ноу-хау“ и „технологична информация“, или обособяване на дефиницията за търговска тайна в ЗЗК чрез отделянето ѝ от определението за производствена тайна и препращане към условията за защита по ЗЗТТ. Доколкото част от предметния обхват на ЗЗК съвпада с този на ЗЗТТ, най-последователно би било да се установят материалноправни връзки на препращане между двата нормативни акта за максимална изчерпателност.

В процесуалноправен аспект ЗЗТТ урежда исковата (гражданскопроцесуалната) защита, а ЗЗК – административнопроцесуалната. Както вече споменахме, тук фокусът ще бъде върху административните производства. Достатъчно е да се спомене, че исковите производства съгласно чл. 13 ЗЗТТ се разглеждат по реда на ГПК и че защитата, осъществена по реда на ЗЗК, не е пречка за предявяването и на иск по ЗЗТТ – чл. 2, ал. 3 ЗЗТТ и чл. 98, ал. 5 ЗЗК. Следователно може да се твърди, че взаимодействието между ЗЗТТ и ЗЗК при реализацията на процесуалната защита на търговската тайна е по-добре изградено, отколкото при упражняването на материалната.

Производства по защита на търговската тайна се развиват пред КЗК, чиито статут и правомощия са уредени в ЗЗК. Според чл. 3, ал. 1 ЗЗК Комисията е независим специализиран държавен орган на бюджетна издръжка, първостепенен разпоредител с бюджет – юридическо лице със седалище в София. Тя спада към вида комисии, определен в теорията като „комисии, които се създават от и отчитат дейността си пред НС“.¹² Въпреки пряката им връзка със законодателната власт, основателно е твърдението, че тези комисии са част от изпълнителната власт, защото притежават управленски изпълнителни правомощия по „регулиране, издаване на разрешения и контрол в съответната област, определена им от

¹² Вж. Милчева, К. Комисиите в правната система на Република България, сп. „De Jure“, № 2, 2013 г., с. 97–110 и цитираните там автори и практика на Конституционния съд (КС).

законодателя“.¹³ В случая с КЗК това е областта на конкуренцията.

За това и производствата пред Комисията по Глава седма от ЗЗК – „Забрана за нелоялна конкуренция“, са административни по своя характер, където КЗК действа като особена юрисдикция.¹⁴ Наличието и функционирането на особените юрисдикции не са изрично предвидени на конституционно равнище, но в литературата правилно се поддържа, че: „Конституционните разпоредби относно административното правораздаване и административното правосъдие, допълнени с тълкуването на Конституционния съд, легитимират административните юрисдикции у нас“.¹⁵

Това твърдение звучи особено актуално в светлината на Решение № 2/2023 г. на КС, което също може да се тълкува в смисъл, че принципът на правовата държава не изисква административното правораздаване да се осъществява само от специализираните административни съдилища. Въпреки че в Решение №2/2023 г. на КС става въпрос за произнасяне по спорове относно законността на актовете и действията на администрацията, а не за спорове в областта на конкуренцията, диспозитивът му косвено потвърждава възможността на особените юрисдикции също да осъществяват правораздавателна дейност, наред със специализираните административни съдилища.

Може да се обобщи, че осъществявайки процесуална защита на търговската тайна в производството по Глава седма от ЗЗК, КЗК упражнява правораздавателна, правоприлож-

на и правозащитна (правоохранителна) форми на изпълнителна дейност.¹⁶ Правораздавателна – защото решава правни спорове със сила на пресъдено нещо и може да налага санкции. Правоприложна – тъй като издава ненормативни административни актове, засягащи индивидуализиран кръг субекти и подлежащи на съдебно оспорване. Правозащитна (правоохранителна) – понеже следи за спазването на закона и може да установява нарушения.

Самите нарушения в областта на конкуренцията, които КЗК може да констатира в развилото се пред нея състезателно производство, се съдържат в чл. 29 и сл. ЗЗК. Те се делят на обща и специални хипотези.

Общата хипотеза се намира в чл. 29 и въвежда забрана за „всяко действие или бездействие при осъществяване на стопанска дейност, което е в противоречие с добросъвестната търговска практика и уврежда или може да увреди интересите на конкурентите“. Понятието „добросъвестна търговска практика“ има легална дефиниция в § 1, т. 2 от ДР на ЗЗК и представлява „правилата, определящи пазарното поведение, които произтичат от законите и обичайните търговски отношения и не нарушават добрите нрави“. Интересно е значението на състава по чл. 29 ЗЗК – според съдебната практика той се прилага, когато деянието не може да се квалифицира по никой от специалните състави, но и едновременно с това наличието му представлява задължителна предпоставка за реализацията им.¹⁷

¹³ Пак там.

¹⁴ За качеството „особена юрисдикция“ на КЗК вж. **Костов, Д., Хрусанов, Д.** Административен процес на Република България – второ преработено и допълнено издание, изд. „Сиби“, София, 2011 г., с. 229, както и Решение № 6/11.11.2008 г. на КС

¹⁵ **Янкулова, Св.** Административните юрисдикции като правораздавателни органи, сп. ‘De Jure’, брой 2, 2021 г., с. 219

¹⁶ Пак там, на с. 217, според доц. Янкулова формите на изпълнителна дейност, упражнявани от КЗК, са само правоприлагаща и правораздавателна.

¹⁷ Така, в Решение № 4545 от 10.04.2018 г. на ВАС, IV о., се приема, че: „За да бъде установено нарушение по Глава седма от ЗЗК, съответно да бъде ангажирана отговорност за извършването на нелоялна конкуренция, на първо място следва да е налице нарушение на общата забрана по чл. 29 от ЗЗК. За едно и също поведение санкция може да бъде наложена само по един от съставите, макар да са осъществени елементите, както на общата забрана за нелоялна конкуренция по чл. 29 от ЗЗК, така и на някой от специалните състави по чл. 30 - 37 от ЗЗК. В този смисъл общата забрана за нелоялна конкуренция има двойка правна природа – от една страна е задължителен елемент от фактическия състав на разпоредбите на чл. 30–37 от ЗЗК, а от друга е самостоятелно основание за налагане на имуществена санкция, ако поведението не попада в нито един от специалните състави“.

Специалните състави на нарушение с предмет производствена или търговска тайна се съдържат в чл. 37, ал. 1 и ал. 2 ЗЗК.

Според ал. 1 съставомерни са три вида деяния: узнаване, използване и разгласяване на производствена или търговска тайна, в противоречие с добросъвестната търговска практика. Първата форма на нарушението – узнаване – е резултатна, тъй като съдебната практика поставя изискването да се изследва настъпването на противоправни последици от узнаването.¹⁸ Само по себе си узнаването не би било неправомерно, ако не беше поставено условието за противоречие с добросъвестната търговска практика. Затова тук не се включват случаи, при които информацията е била доведена до знанието на лице, което има необходимост да я знае, с оглед изпълнение на свои трудови или облигационноправни задължения. Става въпрос за хипотези, при които нарушителят е преодолял предприетите от търговеца мерки, за които стана въпрос по-горе, и е узнал тайната, въпреки наличието им.

Според практиката на КЗК тези мерки могат по-конкретно да включват: поставяне на информацията „под ограничителен режим за достъп и използване, т. е. с нея да могат да боравят само лица, които са конкретно определени и им е предоставен изричен достъп от управителните органи на дружеството“¹⁹. Способите за защита могат да бъдат „технически, организационни, правни, охранителни и други способности“²⁰ а информацията, определена като търговска тайна, трябва да бъде отделена от останалата търговска информация на дружеството.²¹

Това отделяне може да стане чрез приемането на различни видове актове, които имат както корпоративно-управленски характер (изрични решения на управителния орган на дружеството, вътрешни политики и обу-

чения), така и трудовоправен характер (правилници на работодателя за вътрешния трудов ред, трудови договори и анекси към тях, длъжностни характеристики). Важен е не толкова видът на акта, колкото прецизността и подробна конкретизация на информацията, представляваща търговска тайна, и на лицата, имащи достъп до нея. Всеки субект, от когото се изисква опазването ѝ, следва да бъде запознат с тази конкретизация, за да се породи за него отговорността за нарушения по чл. 37 ЗЗК.

Другите две форми на деянието по ал. 1 са използване и разгласяване на производствена или търговска тайна. Използването или разгласяването могат да се извършат както самостоятелно, така и с цел да се увреди доброто име на конкурентите по чл. 30, да се въведе в заблуждение потребител или контрагент по чл. 31 и сл. или да се привлекат нелоялно клиенти по чл. 36. В тези случаи се изследва дали е настъпил фактическият състав за всяко от твърдените нарушения. Когато установи няколко нарушения по Глава седма, КЗК може да наложи повече от една санкция в рамките на един акт.²²

По ал. 2 на чл. 37 формите на деянието са само използване и разгласяване, когато на възприемачия се поставя условие тайната да не бъде използвана или разгласявана. С други думи не е важно какво се случва след първото използване или разгласяване и дали лицето, до чието знание е доведена тайната, я използва или разгласява впоследствие. Самото увреждане на интересите на конкурентите или създаването на опасност за такова чрез деянието е достатъчно, за да бъде то съставомерно.

За извършените нарушения се налагат имуществени санкции на юридическите лица и глоби на физическите лица, съдействали за нарушението. Санкцията за юридическите лица може да достигне до 10 на сто от общия

¹⁸ Това положение се отнася за всички форми на нарушения по Глава седма от ЗЗК. В Решение № 15918 от 12.12.2012 г. на ВАС, 5-членен с-в, съдът е категоричен, че: „Нарушенията в Глава VII от ЗЗК, независимо от формата на изпълнителното деяние, са винаги резултатни, а не на просто извършване. За да е налице съставомерност на някое от нарушенията по Глава VII от ЗЗК, следва да бъде изследвано настъпването на конкретен вредоносен резултат - настъпило увреждане (нарушаване) в интересите на конкурент/ите или създаване на такава фактическа обстановка, поставяща в реална опасност тези интереси“.

¹⁹ Решение № 164 от 16.02.2023 г. на КЗК

²⁰ Решение № 919 от 5.09.2019 г. на КЗК

²¹ Пак там.

²² Вж. Решение № 141 от 11.02.2021 г. на КЗК.

оборот за предходната финансова година – чл. 100, ал. 1, т. 6 ЗЗК. На съдействалите за нарушението физически лица, ако деянието не съставлява престъпление, се налага глоба в размер от 500 до 50 000 лв. – чл. 102, ал. 1. Конкретният размер на санкцията или глобата се определя съобразно тежестта на нарушението и другите обстоятелства от обективна и от субективна страна по Методика, достъпна публично на интернет страницата на КЗК.²³ При наличие на достатъчно данни за извършено престъпно деяние, физическите лица носят наказателна отговорност по реда на Наказателния кодекс.

Производството по установяване на нарушения и налагане на санкции пред КЗК може да започне по начините, предвидени в чл. 38, ал. 1, т. 1 и 3 ЗЗК – по решение на Комисията или по искане на лицата, чиито интереси са засегнати или застрашени от нарушение. Пред КЗК се развива състезателно производство, чиито образуване, ход и приключване са подробно уредени в чл. 94. Правилата по ЗЗК се явяват специални по отношение на тези по АПК и се прилагат за сметка на тях, освен когато ЗЗК изрично препраща към АПК (напр. по отношение на уведомяването на страните за провеждане на открито заседание по преписката – чл. 94, ал. 15).

Съгласно чл. 96 ЗЗК проучването следва да приключи в двумесечен срок от образуването на производството. Комисията се произнася с решение, с което реализира правомощията си по чл. 98, ал. 1, т. 1-4.²⁴ Решението на КЗК подлежи на обжалване по законосъобразност пред Административен съд – София област (АССО), на основание чл. 64, ал. 1 ЗЗК в 14-дневен срок от съобщаването. Решенията на АССО подлежат на касационно обжалване пред ВАС.

В заключение може да се твърди, че законодателят е изпълнил успешно изискването за предоставяне на защита на търговската тайна. Засегнатите субекти разполагат както с административноправна, така и с гражданскоправна закрила, съдържаща се в изрични

материални и процесуални правни норми. Разбира се, в нормативната уредба има някои неточности, на които обърнахме внимание в тази статия, но от актовете на особените юрисдикции и съдилищата не личи за моментта те да създават проблеми от практическа гледна точка. Макар и да нямаме претенцията за предоставяне на универсални решения за усъвършенстване на уредбата, предложенията *de lege ferenda*, направени тук, биха могли да се вземат предвид при бъдещи изменения на коментираните нормативни актове. Единствено времето и практиката ще покажат дали такива изменения са полезни и наложителни.

БИБЛИОГРАФИЯ // REFERENCES

Николов, П. Нелоялна конкуренция и стратегии за противодействие. София: „Сибис“, 2012 г. // **Nikolov, P.** *Neloyalna konkurentsia i strategii za protivodeistvie*, izd. ‘Sibi’, Sofia, 2012.

Брестничка, Р. Търговска тайна, „Издателски комплекс – УНСС“, София, 2014 г. // **Brestnichka, R.** *Targovska taina*, „Izdatelski kompleks – UNSS“, Sofia, 2014.

Коджабашев, М. Нелоялна конкуренция – нарушение на защитена производствена и търговска тайна, сп. „Данъчна практика“, бр. 1/2010 г. // **Kodzhabashev, M.** *Neloyalna konkurentsia – narushenie na zashtitena proizvodstvena i targovska taina*, sp. „Danachna praktika“, br. 1/2010

Милчева, К. Комисиите в правната система на Република България, сп. „De Jure“, бр. 2, 2013 г. // **Milcheva, K.** *Komisiite v pravната sistema na Republika Bulgaria*, sp. „De Jure“, br. 2, 2013.

Костов, Д., Хрусанов, Д. Административен процес на Република България – второ преработено и допълнено издание, изд. „Сибис“, София, 2011 г. // **Kostov, D., Hrusanov, D.** *Administrativen protses na Republika Bulgaria – vtoro preraboteno i dopalнено izdanie*, izd. ‘Sibi’, Sofia, 2011

Янкулова, Св. Административните юрисдикции като правораздавателни органи, сп. „De Jure“, бр. 2, 2021 // **Yankulova, Sv.** *Administrativните yurisdikcii kato pravorazdavatelni органи*, sp. „De Jure“, br. 2, 2021

²³ Линк за сваляне на Методиката: <https://www.cpc.bg/media/abuse/reshenie%20Metodika%20za%20sankciite.doc>

²⁴ С решението си Комисията: 1. установява извършеното нарушение и нарушителя и налага имуществена санкция или глоба; 2. постановява прекратяване на нарушението; 3. установява, че не е извършено нарушение на закона или 4. прекратява производството.